

KAPITEL I

VEJLE - VIDEN, VÆKST OG VELFÆRD

Vejle - viden, vækst og velfærd

Byrådets vision for Kommunen hedder Vejle - Viden, Vækst og Velfærd.

Vi giver mennesker og virksomheder muligheder for at udvikle sig

Vejle skaber de bedste betingelser for udvikling af virksomheder og medarbejdere. Vi fremmer landets bedste miljø for viden, innovation og iværksættere. Det gør vi i et tæt samarbejde mellem det private erhvervsliv, uddannelsesinstitutioner og det offentlige. Vi øger fokus på de unge.

Vi øger uddannelsesmulighederne og udvikler de tilhørende miljøer. Det gør kommunen endnu mere attraktiv.

Vi har sunde borgere i en sund kommune

Kommune, virksomheder og borgere forebygger i fællesskab ulykker, arbejdsskader, sygdom og social mistrivsel. Vejle går foran, når det gælder borgernes trivsel og sundhed. Derfor præger forebyggelse hele den kommunale indsats ud fra filosofien om, at der er sund fornuft og god økonomi i forebyggelse.

Vi binder attraktioner, natur, miljø og kultur sammen i nye oplevelser

Vejle er et af de markante turistområder i Danmark.

Vi har store attraktioner og nationale klenodier, et aktivt kulturliv og en fantastisk natur som grundlag for turismen. Vi værner om miljøet, og naturbenyttelse og beskyttelse går hånd i hånd. Og vi markedsfører dem!

Vi har mulighederne og viljen til at skabe en række spændende kulturoplevelser og muligheder, som er til glæde for borgerne og tiltrækker turister og tilflyttere.

Vi vil ligeværdighed mellem land og by

Vejle er kommunens hovedby og en vækstdynamo.

En styrkelse af Vejle skal styrke centerbyerne Børkop, Egtved, Give og Jelling. De er attraktive bo- og handelsbyer med en række servicefunktioner, har et bredt spekter af arbejdspladser og udvikles i respekt for naturværdierne. Landsbyer og landdistrikter styrkes og udvikles.

Vi har hurtige og gode transportforbindelser i kommunen.

Vi udvikler nærdemokratiet

Engagerede borgere er afgørende for succes.

Åbenhed, dialog og ligeværdighed er vigtige værdier for os.

Sammen med borgere, brugerbestyrelser og råd udvikler og afprøver vi nye kreative former for dialog, samspil og lokal medindflydelse.

På de følgende sider er det beskrevet, hvordan Byrådet vil udmønte visionen i forhold til den konkrete arealplanlægning.

Attraktive bosætningsbyer

Størstedelen af boligudbygningen skal finde sted omkring Vejle og de dele af kommunen, hvor infrastrukturen kan bære en fortsat udbygning. Det gælder ikke mindst i forhold til den kollektive trafik. Der er jernbanestationer i Brejning, Børkop, Give, Jelling, Thyregod og Vejle. I Gadbjerg vil kommunen arbejde for, at der kan etableres standsningssted.

I centerbyerne og lokalbyerne skal der primært ske boligudbygning, og der skal arbejdes med at dyrke de enkelte byers styrker, så der sikres en differentieret udbygning med boligtyper og områder, der appellerer til forskellige målgrupper.

I denne kommuneplan lægger vi nye områder ud bl. a. i Jelling og Gravens/Ågård. For disse områders vedkommende er mange spørgsmål, der skal afklares, og der skal udarbejdes helhedsplaner for disse områder som grundlag for lokalplaner.

Med helhedsplanerne vil vi sikre at udbygningen sker så der bliver en god sammenhæng med de eksisterende bysamfund, trafikforbindelser og den omgivende natur. Det er altså ikke bare udbygningsplaner, men også planer for

trafik, landskab og natur. Byrådet vil sørge for en udstrakt borgerinddragelse i forbindelse med planernes tilblivelse.

Mange af de eksisterende bysamfund er gennem årene vokset i et sådant omfang, at afstanden fra yderkvartererne til centeret er blevet stor. Det skyldes bl. a. at væksten er sket ved parcelhusbyggeri, som er meget arealkrævende. Mange steder er byerne vokset så kraftigt at det er vanskeligt at finde egnede områder til udbygning uden at skabe trafikale problemer.

Byrådet vil derfor i den kommende planperiode undersøge mulighederne for at planlægge for en ny bæredygtig by, herunder belyse fordele og ulemper sammenlignet med traditionel byvækst.

Endvidere skal der arbejdes videre i de eksisterende byer med byfortætning og byomdannelse efterhånden som gamle industrivirksomheder flytter væk fra bymidterne.

Udlæg af nye områder til boliger beslaglægger store arealer, der enten kunne have været bevaret som landbrugsjord eller brugt til skabelse af nye naturområder eller skove. Det er derfor sund fornuft at bygge så mange boliger som muligt indenfor grænserne af de eksisterende

byområder. Det er det, der ligger i ordene fortætning og byomdannelse.

For at realisere disse muligheder kræver det en aktiv indsats for at forbedre miljøet i disse områder, så de nye boliger ikke bliver belastet af støj fra trafik og virksomheder.

Boliger i centrale byområder appellerer mere til bestemte grupper end til andre. Hvis boliger i centrale byområder skal være attraktive for f. eks. børnefamilier, stiller det store krav til kvaliteten af boligen og de nærmeste omgivelser.

Erhverv og viden

Vejle vil markere sig nationalt og internationalt indenfor erhvervsfremme og vidensudvikling. Derfor vil Vejle fortsat være Danmarks førende iværksætterby, førende indenfor udvikling af kreative erhvervsfremmetiltag, foran på det etniske iværksætttermiljø, og ikke mindst arbejde innovativt på alle områder indenfor erhverv og vidensudvikling. Vejle vil være et fyrtårn for kreative og innovative erhverv ved at synliggøre og understøtte deres kreative potentialer. Spiderihallerne og Vejle Erhvervsudvikling understøtter dette gennem rådgivning og sparring.

Byomdannelse - Åkæret, Vejle

Nye boliger i Kellers Park

Fortætning - plejecenter ved Havnen i Vejle

Tirsbæk Bakker - boligudbygning

Iværksætttermiljø, Spiderihallerne, Vejle

Vejle Kommunes velstand og udvikling hænger tæt sammen med områdets vidensniveau og menneskelige kompetencer. I den moderne vidensøkonomi er kreativitet, viden og evnen til at omsætte viden til produkter og ydelser blandt de væsentligste konkurrenceparametre for at klare sig i den globale konkurrence. Uddannelse, innovation og forskning er derfor bærende elementer i den fremtidige erhvervsudvikling.

Vejle Kommune har i dag forholdsmæssigt færre højtuddannede end andre vækstregioner som Hovedstadsområdet og Århus, men har til gengæld stor tiltrækningskraft på højt uddannede. Målet er på sigt, at få endnu flere højtuddannede til at bosætte sig i Vejle. Det betyder, at kapaciteten og udbuddet af relevante videregående uddannelser skal udvides med flere studieretninger og studiepladser.

De kreative erhverv i Vejle skal fremme innovation, dels i andre virksomheder, dels i økonomisk vækst og dels i en mere spændende og kulturelt livlig by og en positiv branding af Vejle, der igen er med til at gøre Vejle til en attraktiv bosætningskommune for borgere og tilflyttere.

Gennem samarbejde med blandt andet kulturlivet skal er-

hvervslivet være medvirkende til at fremme inspirerende og nytænkende oplevelser.

Erhvervsarealerne i umiddelbar tilknytning til motorveje og det øvrige overordnede vejnet skal som hovedregel forbeholdes transporttunge virksomheder.

Ønsket om synlig placering skal afvejes mod ønsket om at sikre, at der fortsat er områder mellem byerne, som friholdes for byggeri, og som primært er præget af natur og åbne landskaber.

Der skal tilstræbes en høj arkitektonisk standard i forbindelse med placering og planlægning af erhvervsarealer. Dette gøres ved f. eks. at sikre en arkitektonisk kvalitet i erhvervsbyggeri og –områder og sikre grønne strøg imellem områderne, så man ikke får en sammenvoksning af byerne. Udendørs oplag bør gives en mindre synlig placering, når virksomhederne og deres omgivelser er synlige fra de overordnede veje.

Bymidteområder er stadig attraktive erhvervsområder for service- og kontorerhverv, og derfor er det vigtigt at fastholde disse erhvervsområder og understøtte dem.

Det er endvidere målet at skabe samspil med uddannelsesinstitutionerne.

Vejle Kommune har etableret netværket Clean Tech Valley for virksomheder med en høj miljøprofil. Vejle kommune vil arbejde for at skabe attraktive forhold for denne type af virksomheder bl. a. ved at sikre et højt naturindhold i erhvervsområder.

Erhvervsudviklingen i de mindre bysamfund forudsættes at være virksomheder med lokal tilknytning, primært indenfor håndværks- og serviceerhverv eller mindre iværksættervirksomheder.

Byliv

Bykernerne skal være præget af et inspirerende byliv. For at skabe størst mulig synergi mellem de forskellige byfunktioner, skal de ligge i gåafstand og at der ikke er "døde" områder mellem dem. Derfor er det vigtigt at arealerne bruges intensivt og at parkering ikke optager plads på terræn, men er løst ved hjælp af kældre og p-huse. Opholdsarealer skal planlægges, så det er anvendeligt og æstetik der, snarere end størrelsen, giver kvaliteten.

Fra vinderprojektet for Spinderihallerne, Vejle.

Kreative erhverv

Service og kontorerhverv i Havneparken, Vejle

Uddannelse

Nyt erhvervsbyggeri i Vinding

Handelsgaderne og butikkerne skal gøres smukkere og udvikle deres særlige karakter og stemning, så handelscentrene fremtræder med en stærk profil, hvor butikkerne, gågaderne, pladser og torve, cafeer og restauranter understøtter hinanden og giver den blanding af oplevelser, som besøgende forventer.

Vejle

Det er Byrådets mål hele tiden at gøre Vejle til en mere levende by at være i. Det kræver investeringer i trafikløsninger, torve, kulturhuse, grønne områder.

Vi vil binde de grønne parker i byen og de smukke naturområder sammen med stier i grønne bæltter. Marias Plads omdannes til et grønt og aktivt byrum i kombination med parkering og Sønderå får mange rekreative anlæg med plads til ophold, leg og aktiviteter. Fra Skyttehushaven kommer en promenade/sti forbi Bølgen, en ny park, Havnepladsen og ind gennem byen langs Sønderå til Vejle Ådal. Mikropolzonen er Vejles nye bydel ved Sønderå som planlægges med mennesket i fokus. Det er en central akse i byen, hvor der kan bygges højt og i stor skala, med det mål at få skabt et spændene byliv i et grønt miljø.

Centralt i dette område ligger godsbanearealerne, som

skal gøres til en aktiv del af bymidten med muligheder for mange typer af oplevelser.

Med Bryggen og Mary's er der kommet rigtig mange spændende butikker i Vejle midtby. Næste skridt kan være en markedshal – en overdækket torveplads med små lækre butikker eller boder med gourmetprodukter, økologiske varer og kunsthåndværk.

Også centerområderne i centerbyerne skal gøres mere attraktive.

Give vil koncentrere handelscenteret og tage detailhandelskonkurrencen op med Billund og Brande. Give satser meget på et bymiljø med synlig kunst, god handel og kreativitet i centrum. Kulturhuset og detailhandelscenteret skal hænge bedre sammen.

Jelling er på UNESCO's verdensarvsliste. Byen vil udnytte sine attraktioner ved også at gøre byen til en oplevelse for borgere og besøgende, med spændende torv, butikker og opholdssteder.

Egtved vil videreudvikle det nye handelscenter ved Aftensang så det bliver mere attraktivt. De gamle bycenter

ændrer karakter til boligområde og område til liberale erhverv.

Børkop bymidte og detailhandel skal styrkes ved at skabe et bedre bymiljø med større sammenhæng og synlighed. Byrummenes særlige karakterer skal fremhæves.

Udviklingsmuligheder for turisme

Vejle skal udvikles og markedsføres på turismeområdet. Turisme er på verdensplan et af de hurtigst voksende erhverv. I Vejle Kommune og vores nærmeste omgivelser findes store attraktioner, hvor Legoland med 1.6 mio. årlige besøgende uden tvivl er den største og mest internationale. Men også Givskud Zoo med 350.000 besøgende er et stort turistmål.

Kommunen rummer også store oplevelsesværdier, hvis potentiale ikke er fuldt udnyttet i dag. Det gælder blandt andet Jelling monumenterne, samt hele ådalen, der både giver mulighed for aktiv ferie og kulturturisme. Men også havnen, Vejle By og kysten har udviklingspotentialer.

Vejle Kommune er stærk på erhvervsturisme. En ideel geografisk beliggenhed understøtter valget af Vejle ved afvikling af møder, konferencer og messer. Dette medvir-

Byliv i Den Schmidtske Gård

Eksempel på torvehandel, Berlin

Eksempel på grønt gårdrum; Berlin

Eksempel på grøn facade, Berlin

Byomdannelsesområde i Vejle Midtby

ker til at Vejle Kommune har næstflest hotelovernatninger i Region Syddanmark. Og stigningen de sidste 3 år har været markant.

Ådalen skal markedsføres som et samlet begreb omkring nøgleværdierne: Natur, Kultur, Oplevelser. Projektet inddrager eksisterende attraktioner og faciliteter i området. Hvor det er hensigtsmæssigt sammenkøbes indsatserne med en udvikling af Hærvejen, der løber igennem en stor del af kommunen.

Andre mulige indsatsområder er Hærvejen og områderne omkring Gudenåens og Skjern Ås udspring. Her vil Vejle Kommune gerne indgå i et samarbejde om Hedensted Kommunes planer om at etablere en nationalpark i det der kaldes "Det Store Vandskel".

Området omkring Erhvervspark Vandel, som i dag bl. a. bruges til grusgravning, er udpeget som et perspektivområde for erhverv, turisme og bosætning og skal udvikles på baggrund af en helhedsplan. Området skal ses i sammenhæng med de aktuelle planer om at udvikle Billund som turistdestination, samt nærheden til ådalen og Hærvejen. Vejle Kommune ønsker at udnytte oplevelsesøkonomiens

vækstpotentiale ved bl. a. at give mulighed for nytænkning og en dynamisk udvikling af hotelbranchen. Hoteller kan placeres dels i bykerne og dels ved de større indfaldsveje til Vejle. Overnatningskapaciteten skal løbende udbygges, så den lever op til den turisttilstrømning, som Vejle Kommune oplever, og de krav som gæsterne stiller til faciliteter og beliggenhed.

Landsbyer og landdistrikter skal have deres egen identitet

Lokalsamfundene i landdistrikterne i Vejle er et aktiv, som skal styrkes og udvikles.

Lokalsamfundene rummer mange ressourcer og muligheder, der tilsammen danner grundlaget for et godt sted at leve med oplevelser for alle.

Visionen i "Politik for Lokal Udvikling" er at:

Vejle Kommune skaber sammenhæng og ligeværdighed mellem land og by.

Vejle Kommune er stærke og levende lokalsamfund, der udstråler stolthed og livskvalitet. "Politik for Lokal Udvikling" gælder både for det, der i

kommuneplansammenhæng kaldes lokalbyer, og for de mindre landsbyer.

Vejle Kommune har i 2007 og 2008 aktivt støttet oprettelse af 14 nye lokale netværk, som led i Kommunens mål om at skabe levende lokalsamfund. Målene i landdistriktspolitikken for lokale byer og landsbyer kan kun nås, hvis borgere, foreninger, erhverv, brugere og kommune arbejder sammen ud fra fælles visioner

I forlængelse af denne kommuneplan, skal der laves en temaplan for de mindre landsbyer. Planen skal baseres på en kortlægning af kulturmiljøet i og omkring den enkelte landsby. Planen skal beskrive landsbyernes udviklingsmuligheder og sårbarhed for udbygning. De mindre landsbyer er ikke uddybende behandlet i denne kommuneplan.

Landsbyerne og landdistrikterne skal udvikles med udgangspunkt i deres særlige styrker og særlige kvaliteter, der gør dem anderledes end de større byer. Her er nærhed til natur men også udfoldelsesmuligheder og lokalt fællesskab. Disse kvaliteter skal bevares og styrkes.

Affolkning skal modvirkes med målrettede initiativer f.eks. ved at understøtte etablering af små virksomheder

Givskud Zoo. Foto: Give Avis

Tørskind Grusgrav

Bindeballe Købmandsgård

Bredallund - ny anvendelse af landbrugsbygninger

Randbøldal

eller boliger i tidligere landbrugsbygninger, det nedlagte mejeri eller den gamle skole. Det kan være virksomheder, der udnytter områdernes turistmæssige og rekreative potentiale som mikrobryggerier, bed & breakfast og gårdbutikker. Man kan også arbejde for at der etableres små fællesskaber for enmandsvirksomheder indenfor rådgivning, design og kommunikation. Undersøgelser har vist, at ca. halvdelen af nye virksomheder i Vejle Kommune etableres i landsbyer og mindre bysamfund.

Bæredygtighed, sundhed og trivsel

Danmark har på Kyotokonferencen forpligtet sig til at reducere CO²-udledningen. Vejle Kommunes mål er at udvikle sig imod en CO²-neutral miljøstatus. Vejle Kommunes indsats består bl. a. i at medvirke til, at væksten i boliger og erhverv placeres, så der bliver de bedste muligheder for at benytte kollektiv trafik og cykeltrafik.

Vi skal skabe et sammenhængende overordnet cykelstinet i kommunen og derved fremme cykeltrafikken som transportform.

Vi skal udvikle den kollektive trafik, så den giver byens borgere er hurtigt og miljøvenligt alternativ til bilen. Som led i dette vil Vejle Kommune arbejde for at der bliver

etableret jernbaneforbindelse til Billund Lufthavn. Busserne skal køre hurtigt og direkte mellem byerne og bydelene.

Det betyder bl. a., at vi skal arbejde for at fremme fortætning og byomdannelse, så afstandene bliver så korte som muligt, og underlaget for kollektiv trafik bliver så stort som muligt.

I Vejle Midtby vil vi arbejde for at fremme byomdannelse og fortætning. Det betyder, at vi i nogle tilfælde må arbejde med tekniske løsninger for at beskytte boligerne mod støjbelastning. Det betyder også, at vi må bygge højere end vi har været vant til. For at sikre en optimal udnyttelse af de centrale byområder, vil vi også fortsat arbejde for at erstatte p-pladser på terræn med parkeringshuse.

For at fremme en bæredygtig udvikling, skal lavenergihuse fremmes i nye byudviklingsområder.

Vi vil arbejde for at minimere risikoen for udledning af miljøfremmede stoffer fra byudviklingsområder til vandområder.

Det er dokumenteret, at grønne islæt i lokalmiljøet har en positiv effekt på menneskers helbred. Det grønne islæt

bør være et grundlæggende princip for nye boligområder og omdannelse af ældre byområder. Grønne ideer kan være: Grønne tage, grønne terrasser, grønne væksthuse, grønne huler, vand i kanaler, søer og vandhuller, ”stress af haver”, sansehaver, frugttræer og buske. Vi vil fremme muligheden for den daglige motion og her har tilgængeligheden og gåafstanden betydning. Uderummet skal inspirere og appellere til aktivitet og bevægelse. Der skal derfor være en variation af muligheder for den daglige motion for at tilgodese forskellige aldersgrupper.

Natur og friluftsliv

Naturen er et af Vejle Kommunes helt store aktiver. Vejle Kommune rummer en meget varieret natur med et kupe-ret østdansk fjordlandskab med skove på de stejle kystskrænter mod øst og et fladt hedeslettelandskab mod vest. Kommunen rummer en række markante ådalslandskaber med skove, enge, overdrev, moser og søer. Langs højderyggen findes udbredte egekrat, plantager og heder.

Vejle Kommune har i forbindelse med kommunalreformen fået ansvaret for naturbeskyttelse og naturpleje i det åbne land.

Byomdannelse med grønt rum, Hamborg

Byomdannelse, Hamborg

Grøn gårdhave

Lavenergi-byggeri - Comfort husene, Skibet

Kolonihaver i Mølholm Skibet

I det åbne land skal der skabes sammenhæng og balance mellem benyttelse og beskyttelse og vi skal sikre den bedst mulige tilstand for natur og miljø i overensstemmelse med EU's naturbeskyttelsesdirektiver, de øvrige internationale naturbeskyttelseskonventioner og den nationale lovgivning. Vejle Kommune har bl.a. underskrevet Countdown 2010 Charter, hvor målet er at stoppe nedgangen i biodiversiteten - eller artsrigdommen - inden 2010. Dermed har kommunen forpligtet sig til at arbejde for 2010-målet om at stoppe tilbagegangen i biodiversiteten.

Gennem en lang årrække er naturen blevet fattigere i både udstrækning, variation og diversitet. I de seneste år er udviklingen i nogle sammenhænge vendt. Visse naturtyper som vandhuller, levende hegn, krat og småskov vinder frem på ny. Men der er fortsat meget sårbare dele af naturen, som er stærkt truet, og tilstanden på de tilbageværende naturarealer er gennemgående ikke god. Især enge, overdrev, heder og fattigkær er truet af tilgroning og tilførsel af næringsstoffer. Andre er truet af tiltagende forstyrrelser som følge af nye linje anlæg, byudvikling m.m.

Der er derfor behov for såvel en beskyttende indsats i forhold til det, der endnu er tilbage, som en naturudvik-

lende indsats, så der genvindes meget af det tabte. Naturgenopretning, skovrejsning og etablering af nye vådområder er vigtige dele af denne indsats, som Vejle Kommune i de kommende år vil igangsætte.

Naturoplevelser og adgang til grønne områder bidrager i det daglige til, at mennesker får en forøget livskvalitet. Når mulighederne for friluftslivet forbedres, vil sundhedstilstanden også forbedres. Udover oplevelsesmuligheder er der behov for en god formidling af viden om naturen, så viden og indsigt følger oplevelser. Alle borgere i kommunen skal have mulighed for at opleve naturen og færdes i naturen. Derfor vil vi arbejde på at udbygge stier og andre rekreative anlæg der, hvor naturen er robust.

Vejle Kommune vil i næste planperiode udarbejde en naturkvalitetsplan, som et redskab til at målrette indsatsen på naturområdet, samt en plan der får navnet "Grøn Puls". Grøn Puls fastlægger den overordnede grønne struktur for kommunen, så der skabes bedre natursammenhæng, bedre muligheder for friluftslivet og mere natur nær byerne.

Naturkvalitetsplanlægning er en måde, hvorpå kommunen får et redskab til at vurdere naturens tilstand, opstille

målsætninger og dermed danne grundlag for at prioritere indsatsen på afgrænsede naturområder.

Naturkvalitetsplanen vil således blive et værdifuldt redskab for kommunen i forbindelse med løsning af en række opgaver, hvor der skal laves en afvejning mellem beskyttelse og benyttelse af naturen.

Friluftsliv - middelalderlandsbyen

Fattigkær

Vandløb og eng

Grøn frø

Huesvamp

KAPITEL 2

GENERELLE MÅL OG RAMMER

